

PASS 3

OM GLOBALA MÅLEN

40-50 MIN.

Det här passet syftar till att introducera de Globala målen för hållbar utveckling och återkoppla till elevernas arbete i pass 1.

Förberedelse

För dig som lärare, kolla särskilt på fortbildningsfilmen om Globala målen på Future Minds hemsida.

PASS 3

ÖVNING

Globala målen för hållbar utveckling

Steg 1

Titta tillsammans med eleverna på <https://www.globalamalen.se> och bilagan <https://www.globalamalen.se/wp-content/uploads/2016/12/Globala-m%C3%A5len-folderUNDP-logga-oktober-2017-med-ny-bild.pdf> och gå igenom de tre principerna för målen:

- Målen är universella, vilket innebär att de gäller alla världens länder, och att alla länder har ett gemensamt ansvar för genomförandet.
- Målen är integrerade och odelbara, vilket betyder att inget mål kan nås utan framgång inom ett annat – därför behövs alla mål för att agendan ska kunna uppnås.
- Ingen ska lämnas utanför! Det innebär att de Globala målen ska genomföras med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar, alla ska med i utvecklingen.

Steg 2

Titta tillsammans på exempelvis mål 4 God utbildning för alla för att se målens förklarar problemet. Delmålen ger en djupare förståelse för vad som behöver göras. Åtgärder som föreslås är markerade med bokstäver under delmålen och de ger en tydligare bild av vad som behöver göras.

Steg 3

Titta på delmål 4.7 som handlar om utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap. Resonera med eleverna om vad begreppet globalt medborgarskap kan betyda.

FAKTA

Agenda 2030 & Globala målen

Under ett FN-toppmöte i New York hösten 2015 antogs Agenda 2030 - världens mest ambitiösa guide för världens länder att fram till år 2030 uppnå fyra stora utmaningar: att avskaffa extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa och att lösa klimatkrisen.

Agendan innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling. Dessa 17 mål och deras totalt 169 delmål skapar en tydlig riktning och ett ramverk för arbetet med de fyra utmaningarna och är vägledande för alla beslut som FN och världens länder måste fatta fram till år 2030. För första gången någonsin har det skapats en global tvärvetenskaplig agenda där miljö och social eller ekonomisk utveckling inte ses som separata delar utan som något som hänger ihop. Tidigare har de frågor som rör social- och ekologisk hållbarhet fått stå i skuggan av ekonomisk tillväxt och utveckling, men genom de Globala målen binds de sociala, ekonomiska och miljömässiga perspektiven samman och får lika mycket fokus.

Unikt är att målen är universella och att fokus riktas lika mycket på utvecklingsländer som på länder som t.ex. Sverige, vilket innebär att de kommer påverka vår nationella beslutsfattning och vår vardag. Den svenska Agenda 2030-delegationen sammanfattade 2019 sitt arbete med att det är av största vikt att särskilt inkludera unga i hållbarhetsarbetet och att göra det möjligt för näringsliv

och företagssektorn att ställa om till mer hållbara verksamheter och produktionskedjor.

Det är respektive regerings ansvar att målen nås i det egna landet. Måluppfyllelsen ska ske i samarbete mellan nationella och lokala myndigheter, organisationer och föreningar, forskare och näringsliv. FN:s roll är att följa upp, uppmuntra och bistå, men har inte huvudansvaret för att målen nås i respektive land. För att detta samarbete ska vara möjligt har målen utvecklats genom en öppen och inkluderande process. Stora delar av det internationella civila samhället, stora företag och regeringar har deltagit i processen för att ta fram och anpassa målen så mycket som möjligt efter respektive aktörs verklighet. Att förankringsprocessen redan är genomförd talar för en mer framgångsrik genomförandeprocess.

Globala målen kan även kopplas ihop med den forskning som tas upp i fortbildningsserien. Olika forskningsgrenar och rön kan hjälpa oss förstå varför målen är viktiga, såväl för mänskliga sociala faktorer som planetens bärighet. Forskningen visar även vad målen kan bidra till och hur vi kan nå dem. Se hur Globala målen kan kopplas ihop med de 8 hållbarhetsprinciperna i fortbildningsfilmen som handlar om Globala målen

Karta över globala målen

ÖVNING

Hur kan vi koppla ihop våra tankar och idéer från pass 1 med Globala målen för hållbar utveckling?

Steg 1: Forma grupper

Utgå från den första övningen och elevernas anteckningar och gruppera eleverna utifrån arbetsgrupperna från pass 1.

Steg 2: Rockströms tårta

Visa eleverna Johan Rockström och Pavan Sukhdevs tårtbild över Globala målen och reflektera tillsammans över den. Vad visar den? Vad säger den oss om målen och hållbarhet?

Steg 3: Reflektera över bilderna

Låt eleverna jämföra och analysera de två bilderna av de Globala målen (kartan & tårtan). Vad skiljer dem åt? Påverkar det hur vi tolkar bilderna och budskapet?

Steg 4: Elevarbete från övning 1 och Globala målen

Låt eleverna titta på sina blädderblocksark och anteckningar från momentets första introövning och få tid att utifrån sina nya kunskaper från pass 2 och 3 komplettera sina arbeten. Jämför sedan med de Globala målen för hållbar utveckling och diskutera:

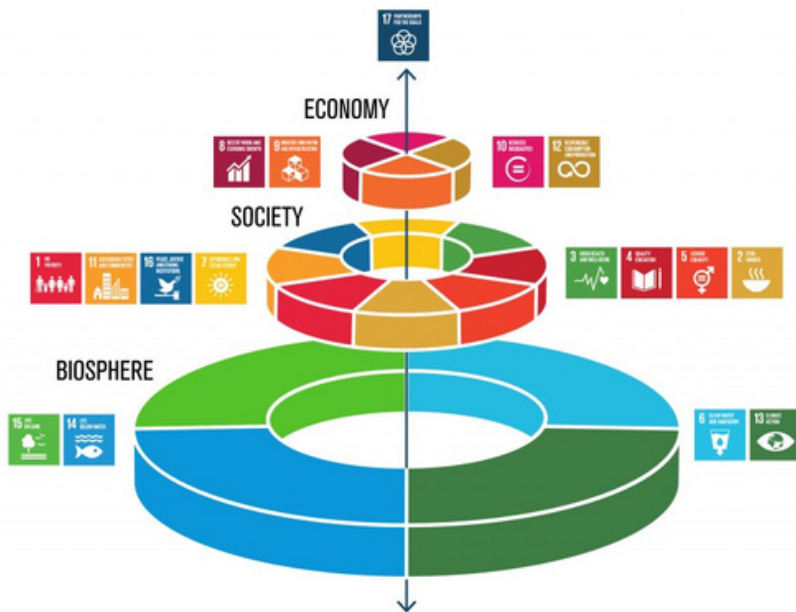
- Vilka mål tar upp det som eleverna har listat?
- Är det några av elevernas synpunkter som inte tas upp i de Globala målen?
- Inom vilket mål skulle det i så fall passa bäst i?
- Behövs det ytterligare mål?
- Hur stämmer deras bild med FN:s och Rockström/Sukhdevs bilder?

FAKTA

Planetens gränser styr

2016 presenterade miljöprofessorn Johan Rockström och den indiske miljöekonomen Pavan Sukhdev ett nytt sätt att förklara hur vi måste förhålla oss till hållbar utveckling med denna tårtsbild över de Globala målen. Med bakgrund av att social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet länge setts som egna separata pelare som mest ansetts relevanta för sina egna respektive sektorer så vill tårtsbilden poängtera vikten av att ekonomi tjäna samhället som i sin tur måste utvecklas inom gränserna för vad planeten klarar av. Omvänt kan vi säga ingen planet = inget samhälle, ingen ekonomi. När vi släpper ut för mycket koldioxid i atmosfären genom industriell produktion driven av fossila bränslen ger det till exempel en växthuseffekt där medeltemperaturen på jorden ökar och på sikt förändrar förutsättningarna för allt som lever. Vår planets gränser sätter alltså utgångspunkten för de andra aspekterna av utveckling. Genomgående i hela tårten är att globala partnerskap och samarbeten är absolut nödvändiga för att uppnå de globala målen och samtidigt hålla oss inom dessa planetära gränser.

Johan Rockström och Pavan Sukhdevs tårtsbild

ÖVNING

VÄRDERINGSÖVNING

Vems ansvar är hållbar utveckling?

Nu har eleverna ställts inför en hel del fakta, problem och lösningar. Men vem ska se till att de åtgärder som behövs ska göras och vems ansvar är det att de Globala målen för hållbar utveckling har uppnåtts 2030?

Låt eleverna göra en värderingsövning som en 4 hörnsövning. Låt helst eleverna själva få hitta 3 aktörer till tre hörn, den fjärde är ett öppet hörn. Förslag på aktörer: politiker, näringsliv, konsumenter.

Följdfråga

På vilket sätt kan de olika aktörerna agera för att bidra till en hållbar utveckling? Låt eleverna diskutera i de olika hörnen och låt dem gärna reflektera hur det stämmer med hur det ser ut idag

FAKTA

Leave no one behind

I Agenda 2030 finns den grundläggande principen att ingen ska lämnas utanför, dvs. att alla, överallt, ska kunna ta del av utvecklingens framsteg. Målen kan inte ses som uppfyllda om det fortfarande finns människor i världen som exkluderas. Faktorer som gör att folk lämnas utanför kan vara fattigdom, men också diskriminering på grund av t.ex. kön, ålder, inkomst, etnicitet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, nationalitet eller asylstatus. Var i världen en befinner sig geografiskt kan också påverka möjligheterna att nå av utveckling. Därför finns detta löfte i agendan om att sträva efter att nå de mest utsatta och de som är längst ifrån utvecklingen först.

ÖVNING

AVSLUTANDE UPPGIFT

Egen reflektion

Denna uppgift kan också ges som en inlämningsuppgift.

Låt eleverna skriva en egen reflektion från den inledande frågeställningen och koppla till den fakta som de fått och koppling till de Globala målen och svara på frågan.

Vad behövs (göras idag) för att dina barn, barnbarn och barnbarnsbarn ska kunna leva ett gott liv?

Uppföljning i arbetslaget

Ta tillvara elevernas arbete och titta på det i arbetslaget. Hur kan olika ämnen ta tillvara på elevernas tankar och idéer och hur kan det lyftas in i flera ämnen utifrån skrivningar om hållbar utveckling i examensmålen och andra delar av läroplanen?

FAKTA

Decade of Action

Hållbarhetsfrågor och klimatfrågan i synnerhet har fått mer medial uppmärksamhet och spridning bland allmänheten sedan 2018 då FN:s klimatpanel IPCC släppte sin rapport om att världen måste hålla sig under 1,5 graders uppvärmning för att inte nå en oåterkallelig ”tipping point”. Samma år påbörjade Greta Thunberg sin skolstrejk för klimatet som fått spridning över hela världen. Klimatrörelsen växer sig större över hela klotet och unga som gamla sätter press och ställer krav på politiker och makthavare att ta ansvar för en mer hållbar omställning.

2020-talet har blivit hela världens ”decade of action” för att uppnå de Globala målen till 2030. FN har fastslagit att större och snabbare krafttag behövs på tre nivåer: globalt för att säkerställa ett större ledarskap, fler resurser och smartare lösningar; lokalt i politik, budgetar och regelverk för regeringar, städer och myndigheter; och individuellt i civilsamhället, hos unga, media, akademin, privata sektorer och folkrörelser för att öka kunskap och agerande som kan driva på nödvändig förändring.

